

ORIOI CORTACANS

Assassinar l'esperança de Txetxènia

El president rus Vladímir Putin ja ho havia fet tot per aniquilar la democràcia txetxena. Primer va envair el país amb l'excusa d'uns atemptats encara sense nom d'autor conegut; després va derrotar el govern legítimament constituït, va fer aprovar una nova constitució i va fer escollir (en unes eleccions sense cap credibilitat democràtica) un president txetxè titella dels seus interessos. La situació semblava servida perquè el conflicte derivés en un enfrontament intern entre els txetxens pro i anti-Moscou. La bogeria terrorista dels elements fonamentalistes dels independentistes txetxens s'encarregava de fer la resta per donar el cop de gràcia a un conflicte, potser no eliminant-lo però sí enviant-lo a la fossa de l'oblit per criminalització.

Només hi havia una peça que no hi encaixava: el darrer president txetxè escollit democràticament (amb l'aval de l'OSCE), Aslan Maskhàdov. És cert que Maskhàdov no tenia un poder militar real per fer front en solitari a l'exèrcit rus i a paramilitars diversos, i que qui anava guanyant pes dia a dia en les files txetxenes eren els líders fonamentalistes com Xàmil Bassàiev. Però Maskhàdov, tot i no tenir les armes ni els suïcides, tenia una força moral doble: d'una banda era el darrer president escollit democràticament, i de l'altra, l'únic que a totes les parts del conflicte reclamava una solució dialogada i es mostrava disposat a cedir aspectes importants de sobirania al veí rus a canvi de la pau. A més de donar suport a un pla perquè l'ONU separés *in situ* les dues parts enfrontades, darrerament també havia aconseguit que totes les faccions independentistes txetxenes declarassin una treva unilateral del 14 de gener al 28 de febrer, sense que Moscou fes cap gest de reacció.

Precisament per aquest esperit Maskhàdov era un element tan perillós per a Putin, ja que esquerdava els esquemes maniqueus que volia imposar Moscou, i tenia repercussió internacional. Lògicament, a Putin li és molt més fàcil assimilar la seva lluita a Txetxènia com a part de la guerra contra el terrorisme internacional si al davant hi pot posar la cara de Bassàiev, cosa molt més difícil si ho fa,

“Desaparegut el líder dels txetxens, ja no queda cap excusa perquè [...] els radicals de Bassàiev s'erigeixin 'de iure' en el que 'de facto' ja són, els portaveus dels txetxens que no volen formar part de Rússia. I hom pot esperar que esdeveniments dramàtics com el de l'escola de Beslan es repeteixin”

com ho havia fet fins ara, equiparant Bin Laden amb Maskhàdov. I no seria estrany que després d'anys de fer-se el sord a les peticions de negociació de Maskhàdov ara Putin fes veure que vol negociar però que no ho pot fer perquè els txetxens no tenen una veu legitimada.

Per això la mort el passat 8 de març de Maskhàdov, a mans de l'exèrcit rus de Putin, ha estat un gran èxit formal, al qual ha aplicat una torna cruel en forma d'ocultació del cos de Maskhàdov i d'enderrocament de la casa on fou abatut. Aquest “èxit”, però, serà més a curt que a llarg termini. Desaparegut el líder legítim dels txetxens, ja no queda cap excusa perquè els que estan aguantant el gruix de la batalla independentista, els radicals de Bassàiev, s'erigeixin *de iure* amb el que *de facto* ja són, els portaveus dels txetxens que no volen formar part de Rússia. I hom pot esperar que esdeveniments dramàtics com els del segrest del teatre Dubrovka de Moscou o de l'escola de Beslan es repeteixin i que el conflicte afecti de ple altres repúbliques veïnes del Caucas nord. De fet, Maskhàdov, en una de les darreres entrevistes que va poder fer, ja va anunciar que la resistència txetxena estava coordinant un seguit de grups rebels a Ingúixia, Daguestan, Kabardins-Balkària, Karatxais-Circàssia i altres regions del Caucas nord. Efectivament, poc després de la mort de Maskhà-

dov el Consell de Seguretat de l'Estat de la República Txetxena d'Ichkeria, el Govern txetxè clandestí, ha anunciat que ordena a totes les forces independentistes “que operen dins i fora de Txetxènia” que continuïn el combat.

Aquest enduriment de la situació no és segur que sigui un maldecap per a Putin, per a qui pot ser suficient mantenir un cert nivell de violència si a canvi d'això pot ficar mà d'aquest argument cada cop que s'acosten les eleccions, com ja va fer la primera vegada que es presentà als comicis presidencials.

Davant de tot això caldria que el món occidental, començant per Europa, estat per estat i institucions europees incloses, reconeguessin que davant dels seus ulls s'està cometent una de les pitjors violacions dels drets humans. No em vull ni imaginar què hauria passat si Ariel Sharon hagués mort Iàsser Arafat. Però aquí qui mata un president legítim és Vladimir Putin, i aleshores toca callar. No només calla la premsa occidental, tan combativa ella per altres causes, sinó també els governs dels estats i les institucions europees, tot i que els crims que es cometent a Txetxènia esquitxen constantment aquesta Europa que es vol tan perfecta. En aquest sentit, és vergonyosa l'actitud de governs com el francès que ja han anunciat que no posaran Txetxènia a l'agenda de la Comissió de Drets Humans de l'ONU, que es reuneix a Ginebra del 14 de març al 22 d'abril. Un gest que agrairà el viceministre d'Exteriors rus, Iuri Fedotov, que ja fa dies que advertí a la UE i als EUA que seria un error incloure Txetxènia en les resolucions d'aquesta Comissió de l'ONU.

El nou president txetxè, Sheikh Abdul-Halim, tindrà difícil que els líders fonamentalistes txetxens no agafin el poder, però no tant per la seva habilitat a fer-ho, sinó, sobretot, pel desencís i la impotència que la situació genera entre la població txetxena. Amb la benedicció d'una Europa que tot i lluir pedigrí històric a la mínima que pot, oblida ràpidament genocidis que no fa ni vint anys que va patir.

Oriol Cortacans és periodista